

ВПРОВАДЖЕННЯ НОВІТНІХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИЙ ПРОЦЕС ПТНЗ

Харагірло Віра Єгорівна

Інститут післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників (м. Донецьк)
Університету менеджменту освіти

У статті розглянуті поняття, призначення та завдання інтерактивного навчання, а також загальні підходи впровадження інтерактивних технологій у досвід роботи ПТНЗ України.

Ключові слова: інтерактивне навчання, інноваційно-динамічні моделі підвищення кваліфікації, діагностика рівня розвитку педагогічної діяльності, впровадження інтерактивних технологій у досвід роботи.

Державна національна програма «Освіта» («України ХХІ століття») звертає увагу на динамізм, притаманний сучасній цивілізації, зростання соціальної ролі особистості, гуманізацію та демократизацію суспільства, інтелектуалізацію праці, швидку зміну техніки і технологій в усьому світі, акцентує увагу на створенні таких умов, за яких народ України став би нацією, яка навчається. «Освіта ХХІ століття – це освіта для людини», – так сказано в концепції освіти України [1]. Це оновлена освіта, адже працювати, використовуючи тільки традиційні методики навчання, уже неможливо.

Педагогічні інновації пов'язані сьогодні з впровадженням у навчально-виховний, навчально-виробничий та методичний процеси інноваційних, інформаційних та інтерактивних технологій навчання, які спрямовані на активізацію навчально-пізнавальної діяльності учнів, формують і розвивають позитивний інтерес до навчального предмету, перетворюють учнів на активних учасників навчального процесу. Ці завдання викладач може вирішити, застосовуючи інтерактивні форми і методи навчання, розвиваючи та формуючи інтерес до самостійного набуття знань.

Перед закладами післядипломної професійної освіти сьогодні стоїть важливе завдання підготовки фахівців, які спроможні в сучасних умовах адекватно реагувати на зміни в суспільному, політичному та економічному житті країни.

Філософсько-педагогічні аспекти післядипломної професійної освіти достатньо глибоко на теоретичному рівні розробили вітчизняні вчені-педагоги І.А. Зязюн, Н.Г. Ничкало, В.В. Олійник, С.О. Сисоєва, В.А. Семиченко.

Вагомий внесок у розвиток теорії безперервної освіти зробив В.В. Олійник. У його працях: «Підвищення кваліфікації працівників профтехосвіти: концептуальні та організаційно-методичні засади», «Управління підвищенням кваліфікації працівників профтехосвіти в умовах трансформації суспільства» та «Менеджмент розвитку фахового зростання педагогічних працівників профтехосвіти в сучасних умовах» – обґрунтовано механізм забезпечення якості підвищення кваліфікації і подано методику управління нею на цільових засадах. Основні підходи, теоретичні положення

щодо управління підвищенням кваліфікації педагогічних працівників проаналізовано з позиції соціально-системного явища, обґрунтовано його особливості в умовах ринкових відносин [7].

Тому пріоритетним напрямом розвитку діяльності Інституту післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників (м. Донецьк) УМО є пошук шляхів оновлення підвищення кваліфікації в сучасних соціально-економічних умовах, впровадження новітніх педагогічних технологій та педагогічного досвіду в навчально-виховний процес ПТНЗ.

Виклад основного матеріалу. Автор статті переконаний, що на сьогодні найбільш перспективними є педагогічні технології, в основу яких закладено концепцію самостійної діяльності суб'єкта навчання, за якими відпрацьовується два аспекти – отримання знань, умінь та навичок і, головне, відпрацьовується методика індивідуального засвоєння матеріалу. Вважаю, що найкраще відповідають цим вимогам інтерактивні технології навчання.

Проблеми методики використання інтерактивних технологій навчання розглянуто в методичних посібниках О. Пометун, Л. Пироженко; методичних посібниках та рекомендаціях, розроблених Донецьким інститутом післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників; у статтях Г.М. Андреєвої, К.О. Баханова, В. Волканова, Н.М. Васильєвої, Н. Василенко, С. Крамаренко, А.М. Мартинець, О. Марущак, Л. Пироженко, Г. Сазоненко, О.І. Щербак.

Найбільш повно питання теорії, практики і досвіду розглянуті О. Пометун, Л. Пироженко в методичному посібнику «Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід» [8]. Дається узагальнення інтерактивної технології навчання, характеристика інтерактивних форм і методів, їх організаційна особливість. Автори звертають увагу на практичне застосування інтерактивної технології навчання, наводять приклади інтерактивних уроків.

У навчально-методичному посібнику «Нові підходи в навчанні» автори О.І. Щербак, О.О. Зайцева і Б. Страер розглядають сучасні методи викладання, зокрема системний підхід до навчання. Зміст посібника наголошує на практичному застосуванні теоретичного матеріалу, підходів, компетенцій та інструментів. Висвітлюється методика дискусії, «групової роботи», рольової (ділової) гри, проектного завдання. Вибір конкретних методів навчання залежить від мети навчання, яка повинна передбачати здобуття знань і навичок, а також вироблення необхідних умінь та установок [9].

Інтерактивна (від англ. «inter» – взаємний та «act» – діяти) технологія навчання – це системний метод створення, застосування та визначення процесу навчання як суб'єкт-суб'єктної форми взаємодіючого навчання у формі діалогу, направлено на розвиток особистісних індивідуальних задатків, інтересу до самостійного набуття знань.

В основі інтерактивного навчання лежать принципи:

- безпосередньої участі кожного учасника заняття. Це зобов'язує викладача зробити учасника занять активним шукачем шляхів і засобів вирішення тієї чи іншої проблеми;

- взаємного інформаційного, духовного збагачення шляхом діалогу, обміну життєвим досвідом, одержаною інформацією;

- особистісно-орієнтоване навчання.

Принципи особистісно-орієнтованого навчання за М.А. Власюк [6], можна віднести і до інтерактивної взаємодіючої технології навчання:

- принцип гуманізму (людина найвища цінність у світі);

- принцип реалізму (об'єктивна реальність залежить від свідомості людини);

- принцип діяльності (тільки діяльністю людина може розвинути себе або навпаки);

- принцип самоорганізації складних систем (розглядає людину як складну систему в розвитку. Освіта не повинна нав'язувати особистості шлях її розвитку);

- принцип діалектичного редуccionізму (врахування емоційно-негативних реакцій дитини, її комплексів як своєрідного захисту особистості);

- принцип ціннісно-цільової суті пізнання;

- принцип інтегративності (визначає оптимальний педагогічний вплив на особистість учня);

- принцип діалогової взаємодії (педагогічне спілкування з учнем як суб'єктом освіти) [6].

Інтерактивні технології дозволяють спрямувати процес навчання на реалізацію та застосування учнями набутих знань, умінь і навичок, розвивають у учнів компоненти готовності до саморозвитку, тому пріоритетним напрямом розвитку інституту є пошук шляхів впровадження новітніх педагогічних технологій в навчально-виховний процес. Перш за все, в навчальних планах підвищення кваліфікації майстрів та викладачів розроблено такі курси: «Сучасні дидактичні технології», «Інноваційні технології навчання професії», «Інформаційні та комунікаційні технології. Комп'ютерна графіка», «Сучасні технології виробництва».

В інституті створено спеціальний підрозділ – відділ педагогічних технологій, основна мета якого – збір, накопичення, вивчення та впровадження педагогічних технологій в навчально-виховний процес ПТНЗ України.

Усього зібрано 481 педагогічних новітніх технологій на електронних та паперових носіях.

Відділ проводить цілеспрямовану роботу з впровадження педагогічних технологій в навчально-виховний процес ПТНЗ.

Щомісяця зі слухачами проводяться круглі столи, дискурси, методичні ринги, науково-практичні семінари «Шляхи впровадження педагогічних технологій в навчально-виховний процес ПТНЗ».

Розроблена діагностична анкета для педпрацівників, яка виявляє рівень володіння інформаційними та інноваційними технологіями.

У результаті проведеної «діагностики рівня розвитку педагогічної діяльності» серед слухачів, які підвищують кваліфікацію в інституті виявилось, що 42% інженерно-педагогічних працівників професійних навчальних закладів постійно застосовують у своїй роботі новітні педагогічні технології, 38% володіють організаційними формами діагностичної роботи з учнями; 58% педагогів працюють традиційними методами, а інноваційні методи застосовують у своїй роботі безсистемно.

Щоб виявити причину, чому процес впровадження інновації іноді проводиться безсистемно, було проведено анкетування слухачів щодо оцінки мотивованості педпрацівників на застосування новітніх педтехнологій. Аналіз анкетування показав, що серед негативних явищ, перш за все, постають такі показники:

- матеріально-технічна база ПТНЗ;
- відсутність мультимедійних засобів навчання;
- заробітна плата;
- моральне та матеріальне стимулювання праці.

Таким чином, якщо навчальний заклад забезпечує привабливість і ефективність процесу навчання для учнів і досягає запланованих цілей, то це і є результатом усіх педагогічних, зокрема методичних, зусиль усіх педагогів навчального закладу.

Важливим чинником ефективності навчальної роботи педагогічних працівників є стимулювання педагогічної активності. Для кожного педагога адміністрація повинна вміти відокремлювати найбільш коректні стимулюючі засоби, ретельно визначивши, що найбільш важливе саме для цієї людини.

Аналізуючи проведену дослідницьку роботу з цієї проблематики, можна зробити висновок, що педагогічними умовами для впровадження інновацій може бути:

- постійна увага адміністрації до діяльності педагогів, наявність системи стимулювання педагогічної діяльності;
- інформаційне та методичне забезпечення навчально-виховного процесу;
- створення в навчальному закладі педагогічного середовища та відповідного психолого-педагогічного клімату;
- якісно організована система підвищення кваліфікації педагогів;
- високий рівень професійної самодіяльності педагогів;
- висока зацікавленість педагогів у творчості й інноваціях.

Висновки. Вектор професійно-технічної освіти, спрямовуючись у площину цінностей особистісного розвитку, варіативності і відкритості навчального закладу, зумовлює принципову необхідність переосмислення усіх факторів, від яких залежить якість навчально-виховного процесу, змісту, методів, форм навчання і виховання, системи контролю і оцінювання, управлінських рішень, відповідальності учасників навчально-виховного процесу. Таким чином, робота відділу педагогічних технологій спрямована

на систематизацію накопиченого методичного матеріалу, видання педагогічних альманахів, збірок педагогічного досвіду, методичних розробок педпрацівників.

Регулярно проводяться науково-практичні конференції «Впровадження інтерактивних технологій навчання щодо розвитку самостійності і творчості учнів з урахуванням індивідуальних особливостей особистості», «Впровадження педагогічних технологій та педагогічного досвіду в навчально-виховний процес ПТНЗ» та інші.

Педпрацівники виступають із узагальненим педагогічним досвідом роботи на засіданнях методичних комісій, педрадї, регіональних семінарах. Проводяться відкриті уроки і позаурочні заходи, виставки творчих робіт педагогів та учнів. На засіданнях методичних комісій і регіональних методичних секціях заслуховуються творчі звіти, презентації викладачів і майстрів виробничого навчання.

Результатом роботи відділу педагогічних технологій є підвищення рівня кваліфікації викладачів і майстрів виробничого навчання ПТНЗ.

У разі позитивного результату з впровадження інтерактивних технологій навчання, накопичений досвід розповсюджується в рамках регіону, області.

З метою подальшого поліпшення роботи з впровадження інтерактивних технологій відділом створено експериментальні майданчики на базі ПТНЗ Донецької області, які зорєнтовані на розвиток творчої особистості педагога, пріоритетність використання в навчально-виховному процесі інноваційних форм педагогічної діяльності.

Література

1. Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття). – К.; 2000.
2. Про освіту: Закон України від 23 березня 1996 року № 100/ 96-ВР // Збірник законодавчих та інструктивно-методичних матеріалів по професійно-технічній освіті. – Донецьк, 1999. – С.4 – 37.
3. Про удосконалення методичної роботи в системі професійно–технічної освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.12. 2000 року № 582 // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – 2001. – № 8. – С.12–23.
4. Про професійно-технічну освіту: Закон України від 10.02. 1998 року № 103/98 – ВР // Збірник законодавчих та інструктивно-методичних матеріалів по професійно-технічній освіті. – Донецьк, 1999. – С. 38-69.
5. Бурляєва Л.Ф. Інтерактивні технології в таблицях // Управління школою. – 2005.-№16-18.-С.49.
6. Власюк М.А. Проблемне навчання як провідний метод розвиваючого навчання // Управління школою. – 2005. – № 34. – С.22.
7. Олійник В.В. Підвищення кваліфікації працівників профтехосвіти : концептуальні та організаційно-методичні засади / В.В. Олійник; АПН України, Ун-т менедж. Освіти. –К.,2009.-88с.

8. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. – К., 2004.
9. Щербак О.І., Зайцева О.О., Страер Б. Нові підходи у навчанні. – Донецьк, 2004.